

Landsbygden blomstrar

www.lansstyrelsen.se/skane

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Innehåll

Nominerade till Årets Landsbygdsprojekt

Grön Entreprenör	4
Kivik Art Centre	6
Bärkraft.	8
Smakplats Skåne.	10

Nominerade till Årets Landsbygdsföretag

Hällåkra Vingård	12
Bjäre Rödkulla	14
Hallongården	16

Nominerade till Årets Leader

La Source	18
Tullstorpsåprojektet.	20
Stanna i Ess.	22
Röstånga Tillsammans.	24

Nominerad till Årets Jämställdhetssatsning

Queenia	26
---------------	----

Nominerad till Årets Miljösatsning

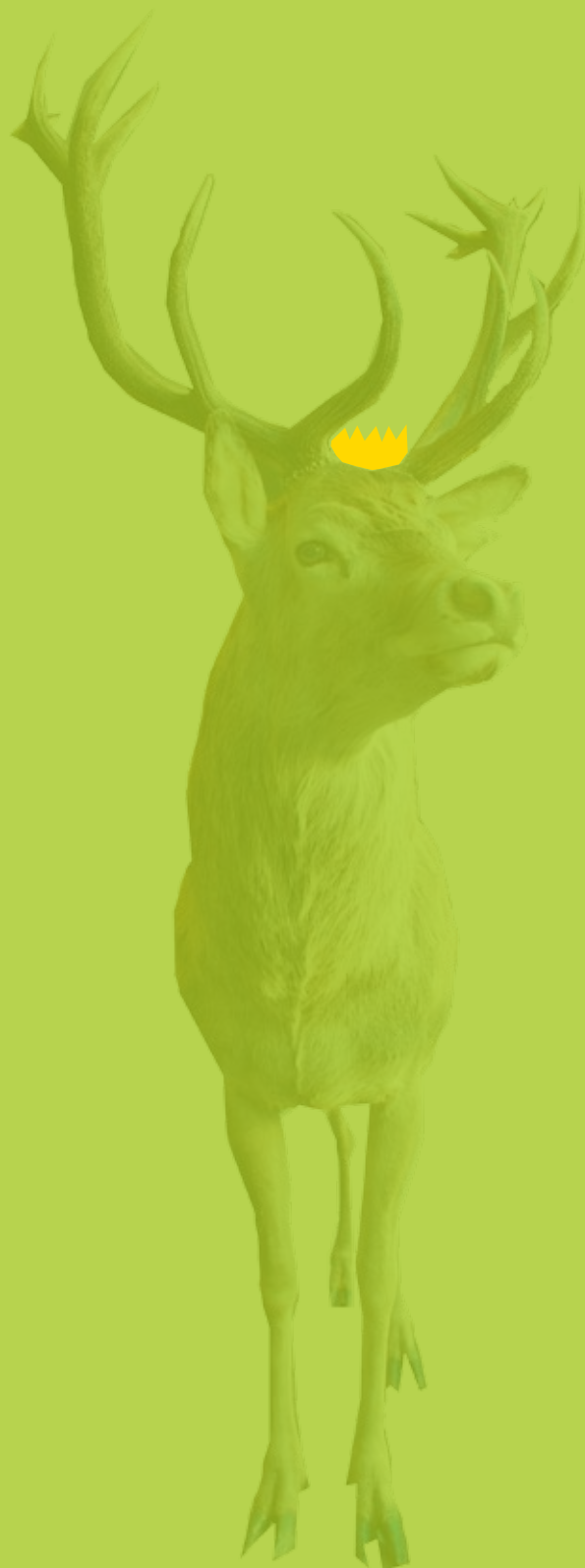
Tullstorpsåprojektet.	28
----------------------------	----

Nominerad till Årets ungdomssatsning

Kullalamm.	30
-----------------	----

Titel:	Landsbygden blomstrar
Utgiven av:	Länsstyrelsen i Skåne län
Författare:	Ulrika Petersén och Catharina Hellström Engström
Projektledare:	Catharina Hellström Engström
Beställningsadress:	Länsstyrelsen i Skåne län Landsbygdsavdelningen 291 86 Kristianstad Tel 040/044-25 20 00 skane@lansstyrelsen.se
Layout:	Fredrik Collijn

Förord

Wow vad det händer! Både här och där. Kreativiteten, utvecklingsviljan och förmågan är stor på den skånska landsbygden. Förutom engagemanget från oss som bor och verkar på landsbygden efterfrågar hela samhället landsbygdens produkter och tjänster. Det kan handla om lokalproducerad mat, bioenergi av olika slag, upplevelser för turisten, rekreation för skåningen, ett förvaltande av vårt älskade landskap eller helt enkelt en rofylld plats att bo och leva på. Jag har stor respekt för de utmaningar entreprenörer och företagare dagligen möter. Trots lågkonjunktur och lönsamhetsproblem upplever jag däremot en stark trend för landsbygdens värden och en positiv framtidstro bland Skånes landsbygdsföretagare.

Även om vi på Länsstyrelsen genom Landsbygdsprogrammets stödinsatser bara ser en liten del av de utvecklingsinsatser som görs på den skånska landsbygden så är det omfattande. Halvvägs in i programperioden, som sträcker sig fram

till 2013, har vi idag beviljat över 1000 företagsstöd, 400 projektstöd och 7600 lantbrukare har genomfört olika skötselåtgärder i vårt landskap som de fått miljöersättningar för.

Årligen belönas landsbygdsutvecklingsinsatser i olika klasser med utmärkelsen "Årets Ullbagge". I Skåne har vi i år en deltävling för att utse skånska nomineringar till den nationella tävlingen. Detta dokument presenterar nomineringarna till den skånska delfinalen. Förutom detta beskriver de intervjuer du finner längre fram just vad Landsbygdsprogrammet handlar om. Att stötta Skånes entreprenörer och idéskapare för en blomstrande landsbygd!

Henrik Andersson

NOMINERAD TILL ÅRETS LANDSBYGDSPROJEKT

Projektnamn: Grön entreprenör
Företag: SLU Alnarp
Kontakt: Susanna.Lundqvist@ltj.slu.se
Beviljat medel från landsbygdsprogrammet: 455 912:–
Åtgärd: Kompetensutveckling

Grön Entreprenör ger kunskap och inspiration till kvinnors företagande

Vad händer om man sammanför SLU:s kunskaper om naturens, djurens och trädgårdens betydelse för hälsan, med kvinnor från landsbygden som bär på idéer om företagande? Jo, nya verksamheter föds, entreprenörskap frodas och företagsnätverk byggs upp och utvecklas.

– Vi möter många kvinnor som har en stark drivkraft att starta företag, säger Susanna Lundqvist, projektkoordinator i projektet Grön Entreprenör vid SLU. Vår uppgift är att förmedla grundläggande information om företagande samt det senaste på forskningsfronten, men också att ge inspiration som får dem att tro på sina idéer och utvecklar dem vidare,

Under 2009 arrangerades två basutbildningar och två temautbildningar med avsikt att utveckla verksamheter på landsbygden inom natur och hälsa. Kurserna riktade sig enbart till kvinnor eftersom de delfinansierades med medel via programmet Främja kvinnors företagande samt med EU-medel via Landsbygdsprogrammet.

– Vi har arrangerat kurser sedan 2002 och antalet anmälda män har varit ytterst få, berättar Susanna. Så förra året vände vi oss bara mot kvinnor.

Nätverk stärker och stöttar

Under kurserna får deltagarna ta del av SLU:s forskningsresultat kring naturens, djurens och trädgårdens betydelse för hälsan. Den kunskapen kan sedan användas som grund i hur landsbygdverksamheten utformas, men också vara inkörsporten till vilka ytterligare områden man behöver vidareutbildning inom.

Baskursen varar i sex tidsmässigt utspridda dagar och mellan gångerna uppmuntras deltagarna att ses hemma hos varandra och diskutera sina idéer. För att underlätta träffarna delas kursgruppen in i mindre grupper efter geografisk tillhörighet.

– Den samverkan som äger rum mellan kursträffarna är en viktig del för det totala resultatet, berättar Susanna. Träffarna bidrar till att många håller kontakten även efter kursen och samarbetar, kompletterar och stöttar varandra i företaget.

En knuff i rätt riktning

– Naturen är en stark kraftkälla och många gånger finns det otroliga tillgångar hos våra deltagare i form av vackra trädgårdar, skog och stora arealer som kan nyttjas i verksamheten, fortsätter Susanna. Kvinnorna har många goda idéer med sig hit, men de behöver hjälp att omsätta dem i praktiken. Inte minst kan de behöva hjälp med affärsutveckling, ekonomi och marknadsföring, som ofta känns främmande.

Sist, men inte minst, ger Grön Entreprenör den där knuffen i rätt riktning som är så viktig i uppstarten av en verksamhet.

– Vi vill hjälpa deltagarna att öppna rätt dörrar för att gå vidare med sina idéer, menar Susanna. Helt enkelt förmedla kunskap och inspiration som bidrar till att utveckla grönt entreprenörskap på landsbygden.

NOMINERAD TILL ÅRETS LANDSBYGDSPROJEKT

Projektnamn: Kivik Art Centre
Företag: Kivik Art Centre Stiftelse
Kontakt: evafristedt@telia.com
Beviljat medel från landsbygdsprogrammet: 465 000:–
Åtgärd: Natur & Kulturarv

Kivik Art Centre ger en internationell dimension till det lokala konstlivet

En kompetenshöjande kick för konstnärer och besökare, kultur och näringsliv – så skulle Kivik Art Centre kunna beskrivas. I lilla Bergdala på Österlen har visionen om ett internationellt konst- och kulturcentrum funnit sin plats på jorden.

Idén om Kivik Art Centre föddes för över tio år sedan. Drömmen var att skapa en unik institution som kombinerade konst och arkitektur i en kreativ och vacker miljö. Och enastående vackert är det, vid Lilla Sten strax norr om nationalparken Stenshuvud där Kivik Art Centre ligger. 2007 hölls här den första internationella utställningen och sedan dess har det rullat på.

– Ja, det dök ju upp en finanskris längs vägen, så något försenat har kanske projektet blivit, men vi kör på och gör signalprojekt som visar att vi finns, säger Eva Fristedt, projektkoordinator. Vi har ännu ingen fast konsthall, men naturen omkring oss fast och det är i den som den arkitektoniska konsten har sin utgångspunkt.

Målet är att så småningom uppföra ett par ateljéer där konstnärer kan komma och bo och lämna kvar permanenta verk till konstcentrumet. Även en konsthall finns med i planerna och om allt går som det ska räknar Eva med att den blir verklighet om cirka fem år.

Levande jordbruk är stor konst

Marken som Kivik Art Centre ligger på arrenderar de av lantbrukaren Dan Wiberg. Hans intresse för konst och människor har visat sig vara en riktig tillgång.

– När vi har stängt vill han och hans familj inte att vi sätter upp en skylt som det står ”Stängt” på, berättar Eva. De tycker det är så trevligt med alla besökare att de gärna vill att de kommer året om. Lantbruket har blivit en integrerad del av konsten och även om vi så småningom kan köpa loss delar av marken och bygga konsthall, vill vi att lantbruket hålls levande och drivs vidare i största möjligaste mån.

Den som ger får mer tillbaka

Men det är inte bara lantbruket de vill hålla levande, hela landsbygden får energi av deras etablering. Österlen har, som bekant, en redan väl etablerad konstnäring och med Kivik Art Centre byggs det intresset på. Verksamheten skapar plats för kompetensutveckling och ger en extra skjuts åt bygdens konstnärer och konsthantverkare, men också det övriga näringslivet.

– Vi vill att alla näringar ska kunna dra nytta av att vi finns, säger Eva. Österlen behöver sin turism och varenda projekt som lockar hit besökare eller förlänger säsongen välkomnas. Vi är många här som tänker i de banorna; att det är viktigt att hitta på saker som gynnar alla. För i längden gynnas man av det själv.

www.kivikart.se

NOMINERAD TILL ÅRETS LANDSBYGDSPROJEKT

Projektnamn: Bärkraft
Företag: Länsstyrelsen Skåne län
Kontakt: anna@barkraft.nu
Beviljat medel från landsbygdsprogrammet: 1 275 832:-
Åtgärd: Kompetensutveckling

Bärkraft – ett projekt att luta sig mot

Genom att finnas till hands och se, höra och stödja hjälper Bärkraft landsbygdsföretag att utvecklas och stå på egna ben. Med individuellt engagemang är de med hela vägen och fångar upp entreprenörens specifika behov och förutsättningar.

– Vi möter ambitiösa människor med mycket höga målsättningar, människor med arbetsglädje och passion, människor som vill fram i livet, berättar Anna Wendegård, projektledare för Bärkraft. Tillsammans med dem designar vi individuella program som hjälper till att omsätta idéerna till verklighet, vilket i slutändan bidrar till en hållbar utveckling av landsbygden.

Fångar upp en ny målgrupp

Projektet initierades av Länsstyrelsen och startade 2009. Bakgrunden var att de traditionella entreprenörssystemen inte nådde fram till många av dem som var intresserade av att driva och utveckla verksamheter på landsbygden.

– Deltagarna i Bärkraft har ofta andra drivkrafter än vad som anses typiskt, till exempel att kunna bo kvar där de bor och inte behöva pendla varje dag, säger Anna. Dessutom fångar vi upp dem i ett tidigt skede, ofta redan innan de gjort en affärsplan.

I Bärkraft kan nyföretagare få hjälp att starta upp, men framför allt främjar och stöttar man utvecklingsidéer i redan befintliga företag. Alla målgrupper i Skåne är välkomna, men man har satsat lite extra på att fånga upp entreprenörer i nordöstra Skåne. Inte sällan är det kvinnor mitt i livet som får hjälp att förvalta och förädla sina kunskaper i företagsform.

Växer med tiden

Framgångsfaktorn bakom Bärkraft är det individuella engagemanget för varje enskild deltagare. Efter inledande 2–3 träffar där personen får hjälp att utveckla sin idé, jobbar man tillsammans med att sätta upp realistiska mål för verksamheten. En handlingsplan tas fram och Bärkraft skjuter i största möjligaste mån till de resurser som krävs, till exempel utbildning eller specialistkompetens.

Vad de olika deltagarna behöver hjälp med är högst individuellt, men grovt generaliserat kan två riktningar urskiljas: struktur och kreativitet.

– Vissa har koll på det mesta, men behöver hjälp att släppa taget och våga satsa. Att tänka lite friare! Andra är fulla med idéer, men behöver struktur för att få det att fungera, säger Anna. Poängen är att vi anpassar oss helt efter deltagarnas behov och tillför den kunskap och det stöd som företaget saknar. På så sätt utvecklas de som egna företagare.

Slutligen stämmer man av hur väl de uppställda målen har nåtts. Eftersom processen dit tar ett antal månader är det fortfarande många som inte nått hela vägen fram. Men de är på god väg!

– Vi märker redan nu att projektet visar mycket bra resultat, berättar Anna. Deltagarna gör stora framsteg och det är fantastiskt roligt att se hur både de och deras verksamheter hela tiden växer och blir starkare.

www.barkraft.nu

NOMINERAD TILL ÅRETS LANDSBYGDSPROJEKT

Projektnamn: Smakplats Skåne
Företag: Krinova AB
Kontakt: info@smakplats.se
Beviljat medel från landsbygdsprogrammet: 1 970 000:–
Åtgärd: Kompetensutveckling

Smakplats Skåne växer med de småskaliga

Plattformen för Smakplats Skåne lades redan för fem år sedan, då Region Skåne identifierade behovet av ett utvecklingscentrum för småskalig livsmedelsproduktion. Krinova AB såg till att idén blev verklighet och idag har deras utbud blivit så efterfrågat att tiden och resurserna knappt räcker till.

– Intresset för småskalig livsmedelsproduktion har fullkomligt exploderat det senaste året, säger Helena Ullmark som håller i projektet. Det största problemet våra företag upplever just nu är att efterfrågan är mycket större än tillgången. Hur växer man lagom stort utan att förlora sin själ, är en fråga vi ofta får hjälpa till med idag.

Till Smakplats Skåne kan småskaliga livsmedelsföredlare, under 50 anställda, som vill bli bättre företagare vända sig. Sin nuvarande form med rådgivning, coachning, kurser med mera, fick Smakplats Skåne 2008 då projektet fick stöd från Länsstyrelsen i Skåne län. Det har man fram till utgången av 2010.

Praktiskt handlag

En stor del av deras arbete handlar om rådgivning i de mest skilda frågor, men Smakplats Skåne erbjuder också hjälp med mer djupgående analyser och dokumentation.

– Det är stor spännvidd på vad företagen behöver hjälp med, men ett har de nästan alla gemensamt – de är oerhört fokuserade på praktisk nytta, berättar Helena. Det de lär sig vill de kunna omsätta i sin verksamhet redan dagen därpå, och det är helt rätt tänkt! Våra mest populära kurser är därför de som är praktiskt inriktade, till exempel ystning och charkuteritillverkning.

Varje år håller Smakplats Skåne 8–10 egna kurser, men man ger också tips om andra utbildningar i närområdet. Kurserna sammanställs i ett kalendarium som skickas ut en gång i månaden till över 600 företag.

Drivs av passion

De flesta som utnyttjar utvecklingscentrumets tjänster är entreprenörer med små verksamheter, Helena uppskattar att endast en handfull företag har över 20 anställda. Ofta drivs företagen av människor som redan har en annan karriär bakom sig, människor som valt att satsa på livsmedel inte på grund av pengar utan av passion.

– De vill arbeta med händerna och skapa glädje för andra, säger Helena. Det som driver dem är kärleken till hantverket, vilket naturligtvis lyser igenom till konsumenten och gör att produkterna blir ännu mer uppskattade.

I projektplanen sattes målet att Smakplats Skåne ska hjälpa tio nya företag att starta upp samt tio redan etablerade att komma i tillväxt och få en profil som bidrar till att skapa attraktionskraft för Skåne.

– Vi kan redan konstatera att vi skjuter långt över målet, säger Helena. Enkäter som Region Skåne har gjort visar att deltagarna är otroligt nöjda och vi har därför skickat in en ny ansökan till Länsstyrelsen om stöd, så vi kan fortsätta med verksamheten i ytterligare tre år. Fast då ska vi helst vara fler som arbetar med det. Jag räcker inte till!

www.smakapaskane.se

NOMINERAD TILL ÅRETS LANDSBYGDSFÖRETAG

Projektnamn: Hällåkra Vingård
Företag: Hällåkra Vingård AB
Kontakt: finans@hallakra.com
Beviljat medel från landsbygdsprogrammet: 565 105:–
Åtgärd: Förädlingsstöd, kompetensutveckling och turism

Hällåkra Vingård sätter ribban högt

I det kuperade landskapet strax norr om Anderslöv fanns en gång en typisk skånsk gård som odlade typiska skånska grödor. Men det var då det. Idag finns här istället en mycket otypisk skånsk gård som odlar – vin.

– Det är min gamla föräldragård som jag har återvänt till, berättar Håkan Hansson som driver Hällåkra Vingård tillsammans med sin fru. 1996 flyttade vi hit och byggde om ladugårdarna till konferensanläggning och sju år senare började vi odla vindruvor.

Nu växer cirka 7 000 plantor på sydsluttningarna mot Söderslätt, ett utmärkt läge enligt Håkan.

– Jordmånen är perfekt och mikroklimatet är också gynnsamt, med söderläge och havet bara en mil bort. Vad som också talar för skånsk produktion är att klimatet här har blivit varmare. September är en sommarmånad och det betyder mycket för druvorna.

Vin och skånska läckerheter

Faktum är att det betyder så mycket att man numera inte bara odlar hybrider som klarar kallare klimat, utan också klassiska druvor som Pinot Noir, Sauvignon Blanc med flera. Varje år utökas odlingen med ungefär 1 500 nya plantor.

– Vi höjer ribban hela tiden, säger Håkan. I år hade vi vår första tuffa vinter, men det ska mycket till för att plantorna ska dö. Då är risken större att en frostknäpp tar knopparna på våren.

Gårdens första röda vin, Hällåkra Rondo 2008, fick ett mycket positivt mottagande av kritikerkåren och lanseras våren 2010 i Systembolagets tre vinkällare i Malmö, Göteborg och Stockholm. Vissa sommarkvällar kan vinet dessutom avnjutas tillsammans med skånska läckerheter direkt på gården.

Målet är att komma upp i en produktion av 10 000 liter per år och få bra lönsamhet i verksamheten. Vidare har vi högt uppställda mål att producera kvalitetsvin menar Håkan.

– Vi håller nere kvantitet till förmån för kvalitet. Alla druvor utom de bästa sorteras bort, så vi får fram en liten, exklusiv upplaga vin. Närproducerad inte att förglömma!

Exotiskt sommarjobb

Våren 2008 kom Hällåkra Vingård i kontakt med Länsstyrelsen och beviljades landsbygdsstöd för att expandera verksamheten.

– Då hade vi redan beslutat oss för att bygga ut vinmakeriet, men möjligheten till ekonomisk hjälp tog vi tacksamt emot!

Lite bättre ekonomi får också de skolungdomar som sommarjobbar på Hällåkra Vingård. Efter inledande klippningsutbildning arbetar de ute bland vinstockarna och när sommaren är slut får de ett intyg på sin nyvunna kunskap.

– Vi har det så trevligt när de är här, med grillkvällar och bad, berättar Håkan. Och det är ett populärt jobb, om inte annat så är det exotiskt att kunna säga att man har jobbat i en vingård.

www.hallakra.com

NOMINERAD TILL ÅRETS LANDSBYGDSPFÖRETAG

Projektnamn: Bjäre Rödkulla
Företag: David Lindegren
Kontakt: 0702-913171
Beviljat medel från landsbygdsprogrammet: 200 000:–
Åtgärd: Startstöd

Bjäre Rödkulla

– ett gott val som ligger rätt i tiden

Att det är skillnad mellan kött och kött är något som allt fler börjat upptäcka. Likaså har den kommersiella massuppfödning fått många att ifrågasätta vad det egentligen är de lägger på tallriken. Det är man glada för på Bjäre Rödkulla.

– Ibland vill livet en så väl att det man gör ligger helt rätt i tiden, säger David Lindegren, en av initiativtagarna till Bjäre Rödkulla. Snabbuppfödning rimmar inte med vår filosofi, utan istället satsar vi på god djurhållning där djuren får leva ett så naturligt liv som möjligt. På så sätt ska vi också nå vårt mål om att få fram Sveriges finaste nötkött.

Köttet kommer från Rödkullor, en av få svenska lantraser som fortfarande finns kvar. Rödkullorna växer långsamt och utfodras enbart med gräs. Det ger lägre slaktvikt, men i gengäld desto godare kött.

– Även hanteringen vid slakt är viktig, förklarar David. Blir djuret stressat försämras smaken och därför samarbetar vi med ett litet slakteri som tar hand om varje djur för sig.

Direktförsäljning till konsument

I snart 20 år har rödkullor funnits i den lilla byn Sinarp på Bjäre och det var när djurägaren Bengt Gunnarsson bjöd sina nyinflyttade grannar David och Lina Lindegren på rödkullakött som en affärsidé föddes. Ett år senare 2008 startade de sitt företag Bjäre Rödkulla, helt från noll utan vare sig stallar eller maskiner. Stödet från Länsstyrelsen var därför en förutsättning för att komma igång.

– Efter två år av intensivt uppbyggnadsarbete börjar vi nu landa i någon slags reguljär verksamhet, säger David. Det är ganska skönt, för som vi har jobbat!

Gården har 70 djur vintertid och upp emot 90 om sommaren. Köttet säljs direkt till konsument och efterfrågan på det ekologiska köttet är mycket stor.

– Våra kunder är trogna och de som en gång börjat handla återkommer, berättar David. För att överleva som litet lantbruk måste man nyscha sig och vår inställning till djuromsorg och köttkvalitet är viktig för dem som handlar av oss.

Den goda maten

Bra råvaror, smak och njutning är centrala begrepp som Bjäre Rödkulla ständigt återkommer till. För att dela med sig av vilka höjdpunkter som kan nås med ett bra nötkött, har man därför börjat arrangera matlagningskurser tillsammans med kocken Tobias Millqvist.

– Kan inte folk laga till sin ryggbiff spelar det ingen roll hur mycket vi ansträngt oss för att köttet ska smaka bra! säger David. Matlagningskurserna ser vi som en viktig del i kedjan att ta fram det bästa köttet. Djurhållare, slaktare/styckare och slutligen matlagning – alla tre är lika viktiga.

Trots att Bjäre Rödkulla kommit en bra bit på väg i sin verksamhet finns det fortfarande mycket kvar att lära. Inte minst kring...

– Smaken! säger David. Den är lika komplex som hos ett fint vin och styrs av jordmån, hur mycket djuren rör sig, väder, foder – allt. Det är en helt ny värld som öppnar upp sig när man väl hittat dörren.

www.sinarp.com

NOMINERAD TILL ÅRETS LANDSBYGDSFÖRETAG

Projektnamn: Hallongården
Företag: Kerstin Biersjö, Bodarpsgården
Kontakt: kerstin@hallongarden.com
Beviljat medel från landsbygdsprogrammet: 153 630:–
Åtgärd: Diversifiering, förädlingsstöd och modernisering
av jordbruksföretag

Hallongården har valt rött väg

Att ha en affärsidé som bär eller bär som affärsidé är en och samma sak för Kerstin Biärsjö. Med Hallongården i Bodarp har hon tagit det röda bäret till nya dimensioner och etablerat en verksamhet som bara blir mer och mer framgångsrik.

– Omräknad på årsbasis hade vi 8,5 heltidsanställda förra året, det är helt otroligt! säger Kerstin. 8,5 anställda, 10 000 besökare, 13 ton hallon och 17 000 förädlade produkter som jag tillverkade här på gården. Allt detta har blivit möjligt tack vare stödet från Länsstyrelsen!

Och massor av hårt jobb, inte att förglömma. Kerstins egen arbetsinsats är enorm och sedan 2001 då gårdens första hallonplantor sattes i jorden, har hon mer eller mindre levt med hallon dygnet runt. Från och med 2007 arbetar hon heltid med Hallongården och sen den 1 april arbetar även hennes man Johan på heltid i företaget. Därutöver har man säsongsanställd personal efter behov.

Växande verksamhet

Idag ryms förutom hallonodlingarna även halloncafé, kräftdammar, Bo på Lantgård och gårdsbutik inom verksamheten och planerna inför framtiden är många. Aktiviteterna kring kräftorna ska öka, fler hallonsorter som förlänger säsongen ska planteras och gårdsbutiken och halloncaféet ska få både utökade öppettider och utökat sortiment. Dessutom ska ännu fler förädlade produkter tillverkas på gården.

– Trots att vi expanderar är det viktigt att behålla det småskaliga hantverket, menar Kerstin. Men samtidigt som vi behåller det lilla, mysiga, är det ändå viktigt att det ständigt händer något nytt. Företaget måste utvecklas så kunderna fortsätter komma hit.

Ett år av utmärkelser

Att Kerstin tänker i helt rätt banor när det gäller sin verksamhet, har hon fått många kvitton på. Förra året valdes hon till ”Årets nykomlig” i Trelleborgs kommun, fick fyra medaljer vid mathantverks SM, tilldelades diplom av såväl Svenskt Sigill som Lilla Sällskapet, fick kommunens förtjänstmedalj och kom med på tidningen Lands lista över ”Årets lantisar”. Inte undra på att Kerstin är nöjd.

– Förra året var helt fantastiskt, till exempel hade vi 2 000 besökare när vi arrangerade Hallondagarna på gården. Första gången vi anordnade aktiviteten, år 2006, kom 150 personer och vi var otroligt nöjda. Det är inte klokt så mycket som har hänt på bara några år.

I år planerar man för att ta emot 20 000 besökare totalt under säsongen och att tillverka cirka 25 000 förädlade produkter. Planen är även att ha hallon mogna till när kronprinsessan Victoria gifter sig. Då är Hallongården nämligen uppbjuden på hallonfrossa på Skansen.

– Jag har världens bästa jobb som får arbeta i allt detta underbara, säger Kerstin. Och vet du, jag har alltid något rött på mig. När folk ser mig ska de tänka på hallon!

www.bodarpsgarden.com

NOMINERAD TILL ÅRETS LEADER

Projektnamn: La Source
Företag: Leader Ystad-Österlenregionen
Kontakt: ung@ystad-osterlenregionen.se
Beviljat medel från landsbygdsprogrammet: 1 018 500:–
Åtgärd: Livskvalitet och diversifiering

La Source är ungdomens källa

I Leaderområdet Ystad-Österlen råder rena julafton för unga personer; 600 000 kronor ska delas ut till olika projektidéer. Kraven för att få söka är få och det är högt i tak för vilka förslag som beviljas stöd. Men ett är viktigt, projekten ska drivas av ungdomarna själva.

– Många unga förstår knappt vad vi menar när vi berättar om hur La Source fungerar, säger Linda Hallberg, projektledare. De fattar inte att det kan vara så lätt att få pengar till sina idéer. Samtidigt blir det något av en chock när de förstår att de är upp till dem själva att genomföra projekten. Det är de inte vana vid.

När de väl ställt om mentalt är däremot responsen odelat positiv. Att kunna förverkliga sina drömmar, vad de än må vara, är ju hur häftigt som helst. Kraven för att söka pengar är heller inte många. Åldern ska vara rätt, mellan 13–25, man ska vara minst tre stycken för att dra igång och ungdomarna ska bo inom leaderområdet. Sen är det fritt fram!

– Det kan vara danskurs, hopptävling, studiebesök, disco – allt de vill och har saknat, säger Linda. Jag fungerar som stöd och bollplank och hjälper till med allt pappersarbete som projektet innebär, medan ungdomarna lägger allt fokus på projektet.

Det går att påverka

Men innan några pengar delas ut ska projekten godkännas. Till sin hjälp har Linda experter bestående av ett ungdomslag som hjälper till att bedöma idéerna.

– Vi vill gärna att projekten bidrar till att sprida energi till andra, men det primära målet är att visa vilka möjligheter ungdomarna har att själva påverka sin situation, menar Linda. Därför strävar vi efter att få ut alla pengar och vill inte att det ska finnas ett öre kvar.

Just nu pågår två projekt. Ett drivs av fem tjejer som skrivit en egen pjäs om jämställdhet som de ska turnera med på skolorna runt om på Österlen. Det andra håller ett gäng killar från Ystad och Svarte i. De ska ordna ett skejtevenemang och promota skejtkulturen med tävlingar, film, föreläsningar och musik.

– Ungdomarna är otroligt driftiga och det är så mycket go i dem, säger Linda. Det är rena lyxen att få jobba med dem och vara med när de förverkligar sina idéer.

Internationell touch

Och La Source, var kommer det ifrån?

– Ungdomslaget fick bestämma vad vi skulle kalla satsningen och de föreslog La Source vilket betyder källan på franska, berättar Linda. Leader är ju franskt och därför tyckte de att vi också skulle vara lite internationella. Dessutom kan källa höra samman med så mycket som har med oss att göra: pengakälla, inspirationskälla, kunskapskälla och så vidare. Så det är klart att vi ska heta La Source!

www.leaderskane.se/lasource

NOMINERAD TILL ÅRETS LEADER

Projektnamn: Tullstorpsåprojektet – från källa till mynning
Företag: Tullstorpsån Ekonomiska förening
Kontakt: johnny.carlsson@trelleborg.se
Beviljat medel från landsbygdsprogrammet: 210 000:–
Åtgärd: Miljö och landskap

Från källa till mynning

Ett stort antal privata och offentliga aktörer har engagerat sig i ett unikt projekt för att minska näringsläckaget i Östersjön. Tullstorpsåprojektet har rönt intresse både lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Längs en 30 kilometer lång sträckning vill man skapa bättre förutsättningar för den biologiska mångfalden. Målet är att under en femårsperiod meandra Tullstorpsån och dess biflöden, göra flackare slänter, anlägga stenbottnar för att gynna fisken och plantera 10 000 träd. Dessutom kommer man att anlägga 50 våtmarker.

Johnny Carlsson som är initiativtagare och projektledare menar att det handlar om ett helhetsgrepp. Det är ett massivt projekt och tanken är att det efter projektets slut blir markägarna genom föreningen som kommer att sköta området.

– På så vis finns det ett långsiktigt framtidsperspektiv. De nästan 100 markägare som är engagerade i projektet har alla en önskan om bidra till en bättre miljö.

Leaderstöd

Johnny tycker att det är spännande att Leadermetoden ungefär samtidigt införts i området. Det är ett nytt slags tänk menar han. Den ideella biten, all tid som inte alltid räknas som en resurs, blir plötsligen synlig här. Samarbetet mellan olika aktörer gör det hela till en utmaning men skapar verkligen ett mervärde.

Tullstorpsåprojektet har fått Leaderpengar till att informera om projektet. Infoskyltar, broschyr, hemsida och bänkar till en visningssträcka har producerats. Det är viktigt menar Johnny att visa upp sträckan som ett intressant visningsobjekt, informera om hur åtgärder som meandering, översvämningssoner, trädplanteringar, fiskevårdsåtgärder påverkar miljön positivt. Samtidigt ökar tillgängligheten för friluftsliv och rekreation.

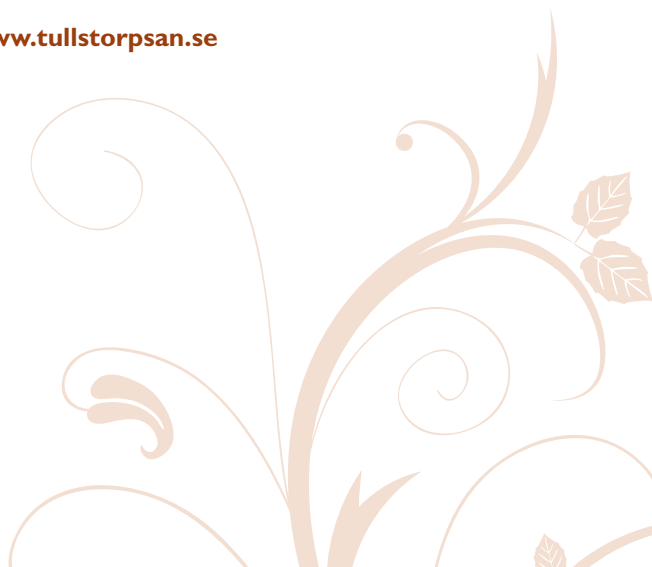
Det är viktigt att inte störa känsliga arter och avsnitt så därför kanaliseras besökande till utvalda sträckor genom att man anlägger stigar, rastplatser och sätter upp informationsskyltar. Tillgänglighet till naturen har en avgörande betydelse för att kunna ge allmänheten, både närboende, kommuninnevånare och andra besökare upplevelser och kunskaper som främjar en långsiktig hushållning av miljön.

Kulturlandskapet

Johnny menar att det inte bara är naturen som ska lyftas fram. Det är viktigt att få en uppfattning om områdets kulturlandskap också.

– Drömmen vore ett Naturum och att samtidigt skapa tillgänglighet till de intressanta kulturmiljöer som finns i området. Bygden har mycket att vinna på att markägarna gör dessa miljösatningar och att vi får så stor uppmärksamhet.

www.tullstorpsan.se

NOMINERAD TILL ÅRETS LEADER

Projektnamn: Stanna i Ess
Företag: Stiftelsen Wanås Utställningar
Kontakt: e-post@wanas.se
Beviljat medel från landsbygdsprogrammet: 1 246 206:–
Åtgärd: Livskvalitet och diversifiering

Stanna i Ess vill se besökarna dröja sig kvar

Här finns allt – storslagen natur, fantastisk kultur och en spännande historia. Nu gäller det att få besökarna att stanna några dagar längre och upptäcka det vackra, intressanta och goda som Leaderområdet Skånes Ess kan erbjuda.

Stanna i Ess är ett treårigt projekt som startade 2009 och drivs av Stiftelsen Wanås Utställningar. Projektet sträcker sig över de fyra kommuner som Leaderområdet omfattar, Östra Göinge, Bromölla, Osby och Kristianstad, och syftar till att öka besöksnäringen i området. Helt enkelt få fler att åka dit och att få dem som redan hittat dit att dröja sig kvar lite längre.

– Wanås har runt 70 000 besökare varje år, berättar Marie Ottosson, intendent vid Stiftelsen Wanås Utställningar och projektledare för Stanna i Ess. De publikundersökningar vi har gjort visar att efter besöket på Wanås åker besökarna vidare, bort från området. Tänk vilken betydelse det hade fått för turismnäringen om vi istället kunde visa vägen till andra aktiviteter, sevärdheter och upplevelser.

Gediget förarbete

Och det är just det projektgruppen nu satsar på att göra. Efter ett omfattande arbete med att scanna av vilka verksamheter som finns i kommunerna, har man nu samlat över 70 aktörer i ett nätverk. Aktörerna erbjuder allt från mat och dryck till natur- och kulturupplevelser, sevärdheter och boende.

– Utifrån vad de erbjuder bygger vi sedan paket som passar olika målgrupper, berättar Marie. Paketerna ska vi marknadsföra mot den svenska marknaden, men även den danska som vi gärna ser ökar sina besök hit. Till viss del kommer vi även att vända oss mot Tyskland och Polen.

Projektet har redan tagit fram ett par annonskampanjer som lanseras under våren och håller också på att utforma broschyrmaterial som ska tryckas. En viktig del av marknadsföringen kommer hemsidan att stå för. Där ska den intresserade själv kunna välja vilken målgrupp man tillhör och utifrån det hitta förslag på aktiviteter under vistelsen.

– Vi vill att besökarna ska upptäcka möjligheterna i området, här finns otroligt mycket att se och göra, säger Marie. I och med att vi har sett till att de som ingår i nätverket lever upp till en viss kvalitet, kan besökarna vara säkra på att det vi erbjuder håller en bra standard.

Viktigt med starkt nätverk

Förhoppningen är att få in ännu fler aktörer i nätverket, men även att höja ribban för dem som redan är med. Genom gratis exponering och marknadsföring tror Marie att Stanna i Ess sporrar verksamheterna att utvecklas ytterligare.

– De som är med tycker det är ett fantastiskt projekt! Tanken är att projektet ska leva vidare även efter att de tre åren har gått. Målet är att nätverken vi bygger upp nu har växt sig så starka att de fortsätter att bestå och utvecklas av sig själv.

www.wanas.se

NOMINERAD TILL ÅRETS LEADER

Projektnamn: Röstånga Tillsammans
Företag: Röstånga Tillsammans
Kontakt: nils.phillips@telia.com
Beviljat medel från landsbygdsprogrammet: 161 956:–
Åtgärd: Livskvalitet och diversifiering

Röstånga Tillsammans möter framtidens utmaningar

Ensam kan man göra en del, men tillsammans kan man göra allt. Genom att hitta strukturer för samarbete arbetar paraplyprojektet Röstånga Tillsammans med utvecklingsfrågor som ingen klarar av att driva själv. Men när många är med så händer det något!

– Vår grundfilosofi är att vi har flera fina verksamheter i Röstånga som alla bidrar till livskvaliteten, säger Nils Phillips, projektledare. Alla är lika viktiga; knattetränare betyder lika mycket som Ica-handlaren som betyder lika mycket som bibliotekarien och så vidare. Så var för sig är de betydelsefulla, men tillsammans är de unika och avgörande för att de som bor här, stannar kvar och att nya personer väljer att flytta hit eller turista på orten.

Att jobba tillsammans är därför en förutsättning för att kunna hantera utvecklingsfrågor som handlar om Röstångas framtid. Och det var i syfte att samverka kring dessa utvecklingsfrågor som Röstånga Tillsammans bildades.

– Vi ville få alla att inse sin egen betydelse för Röstånga och sen lyfta blicken från sin egen verksamhet och se hur samverkan bidrar till något ännu större, menar Nils.

Enormt engagemang

Genom att dels anordna öppna möten, dels bilda fem olika utvecklingsgrupper inom områdena boende, natur, kultur, näringsliv och marknadsföring, har Röstånga Tillsammans skapat strukturer för hur samverkan kan äga rum. Med en gemensam projektledare för alla grupper, har också synergieffekterna mellan grupperna hittas och tvärgrupper skapas.

– Det här är allt annat en statisk organisation och vi måste låta saker och ting få växa fram, säger Nils. Alla de som engagerat sig i Röstånga Tillsammans är också engagerade i annat och vi vill inte tvinga någon att vara med på ett visst antal möten. Man ska själv kunna välja graden av sitt engagemang.

Men vilket engagemang det har varit! Av Röstångas 850 invånare var det runt 100 personer som under förra året på ett eller annat sätt engagerade sig i Röstånga Tillsammans; föreningar såväl som privatpersoner.

Från ord till handling

– Alla som bor på landsbygden vet att man inte kan ta något för givet, menar Nils. Vi måste kämpa för det vi har och vill vi ha utveckling måste vi kämpa ännu hårdare. Därför har det absolut viktigaste med det här arbetet varit att hitta strukturer för samarbete och skapa arenor där folk kan sitta ner och snacka förutsättningslöst.

Nu går Röstånga Tillsammans vidare med sju olika projekt som drivs utifrån de fem utvecklingsgrupperna.

– Det är dags att gå från ord till handling och det är otroligt spännande! säger Nils. Det är nu vi som bor och lever i Röstånga formar vår egen framtid.

www.rostangatillsammans.se

NOMINERAD TILL ÅRETS JÄMSTÄLLDHETSSATSNING

Projektnamn: Queenia
Företag: Göinge Näringsliv
Kontakt: sylvia@goingenaringsliv.nu
Beviljat medel från landsbygdsprogrammet: 121 511:-
Åtgärd: Kompetensutveckling

Starka företagare i Nordöstra Skåne

I Östra Göinges kommun finns det fler kvinnor som är företagare än genomsnittet för landet. Samtidigt visade det sig finnas ett uppdämt behov av ett nätverk. Då kom Sylvia Persson på Göinge Näringsliv som en räddande ängel och startade Queenia.

Sylvia har ett tydligt mål med kvinnonätverket Queenia. Kvinnorna måste få ett starkare självförtroende och vara bättre på att marknadsföra sig menar hon. Att detta är något som efterfrågas blev tydligt på det första Queeniamötet hon höll. 70 företagare kom och idag är de 140 medlemmar och antalet ökar vecka för vecka.

– Vi sökte pengar hos Tillväxtverket och fick därigenom en basfinansiering som täcker administrativa kostnader. För kompetensutvecklingsinsatserna sökte vi bland annat hos Länsstyrelsen och med det stödet har vi genomfört ett stort antal kurser som blivit mycket uppskattade.

Vikten av att göra sin röst hörd

Utbildningarna har riktat sig till olika målgrupper inom nätverket, olika ”spår”. Samtliga i nätverket har fått stor kunskap om marknadsföring och ledarskap genom frukostmöten och seminarium. Kurser i att stärka sin självkänsla har också varit en viktig del.

– Vi har ett krav inom nätverket, ingen av kvinnorna får börja sin presentation med att säga ”Hej, jag heter ... och jag har ett litet företag”. Ordet litet ska bort. Kanske är det svårare på landsbygden att våga göra sin röst hörd, att sticka ut. Men det är just det vi ska ändra på.

– Queenia LRC är ett lärocentrum för entreprenörskap och vår styrka är att vi lyder under Göinge Näringsliv som arbetar med näringslivsutveckling på uppdrag av kommunen. Styrelsen för Queenia är därmed densamma som för Göinge Näringsliv. På så vis är vi nära kommunens samtliga företag och det blir lättare för nätverket att synas och göra sig hörd.

Framtidstro

Entusiasmen är inte att ta miste på hos Sylvia. Hon är verksamhetsledare och Camilla Dahlström, som själv är företagare, är Queenias projektledare och hjälper till med idéer. Nu när projektet snart är färdigredovisat gror nya idéer om hur de ska gå vidare. Med all den positiva respons de fått och goda resultat de visat finns det mer att bygga vidare på.

Företag inom nätverket har vuxit men även personerna bakom har vuxit menar Sylvia. Hon menar även att hon haft stor hjälp av lokalpressen som alltid skriver om deras aktiviteter. De företag som lyfts fram, Årets Queenia till exempel, har fått publicitet och bidragit till den växande självkänslan.

Vad säger männen då kan man undra. Sylvia menar att de är avundsjuka.

– De ska naturligtvis också få möjlighet att få ta del av bra kompetensutbildning. Tanken är ju att vi ska bli ett jämställt samhälle där alla har samma förutsättningar att utvecklas och må bra. Men i Queenia är det kvinnorna vi satsar på!

www.queenias.se

NOMINERAD TILL ÅRETS MILJÖSATSNING

Projektnamn: Tullstorpsåprojektet – från källa till mynning
Företag: Tullstorpsån Ekonomiska förening
Kontakt: johnny.carlsson@trelleborg.se
Beviljat medel från landsbygdsprogrammet: 3 000 000:–
Åtgärd: Miljö och landskap

Ett pärlband av våtmarker på Söderslätt

Det är inte konstigt att Tullstorpsåprojektet har fått mycket publicitet. Att ha som mål att meandra ett 30 kilometer långt vattendrag och skapa våtmarker på Söderslätt bryter ett traditionellt mönster. Johnny Carlsson är mannen som gjort det hela möjligt.

Det började redan 2005 med att Johnny, då miljöinspektör i Trelleborgs kommun, genom inventeringar träffade ett antal markägare. Han frågade dem varför de inte hade anlagt några våtmarker. Markägarna tyckte att det verkade krångligt och byråkratiskt att söka våtmarksstöd hos länsstyrelsen.

Johnny bjöd därför in dem till ett möte med länsstyrelsen. Det visade sig att konsulter från Naturvårdsingenjörerna AB hade som uppdrag att hjälpa markägare med att anlägga våtmarker. Tillsammans beslutade man att ta ett helhetsgrepp. Drömmen var bland annat ett pärlband av våtmarker längst med Tullstorpsån och dess biflöden.

Kretsloppstankar

När även kommunens politiker tänkte på idén och sammanförde dem med ett kretsloppsprojekt fick de sitt startkapital genom Naturvårdsverket. I början av 2009 bildades därmed Tullstorpsåns Ekonomiska förening bestående av markägare inom det 5740 hektar stora avrinningsområdet. Johnny är anställd av föreningen som projektledare på heltid.

– Under året har 13 våtmarker anlagts. Föreningen hjälper markägarna att hitta lämpliga ställen för en våtmark. Projektet står för 10-20% av anläggningskostnaden medan resten av pengarna kommer via länsstyrelsen och våtmarksstöden. Vi arbetar i nära samarbete med både markägare och länsstyrelsen.

Mervärden för natur och kultur

Projektet löper under fem år och tanken är att cirka 50 våtmarker ska anläggas. Det betyder 200 hektar våtmarksyta med 80 hektar vattenyta. Dessutom kommer man att återskapa ett mer naturligt utseende på ån genom att meandra den, plana av kanterna och plantera träd, skapa översvåmningszoner och vidta fiskevårdsåtgärder vilket sammantaget kommer att bli ett grönt naturstråk genom landskapet. Över 90 markägare är inblandade. Om fem år ska Tullstorpsån ha blivit renare och utsläppen av kväve och fosfor till Östersjön minskat rejält.

– Det är viktigt att förankra idéerna hos markägarna. Att visa vilka mervärden som finns om man satsar på miljön.

Johnny menar att det är markägarnas nära kontakt med naturen och kunskapen om jordbrukets påverkan som gjort projektet möjligt. Det finns en önskan om att bidra med något positivt för eftervärlden. Nu finns även en prov- och visningssträcka som ger allmänheten möjlighet att få inblick i det som skapas.

www.tullstorpsan.se

NOMINERAD TILL ÅRETS UNGDOMSSATSNING

Projektnamn: Kullalamm
Företag: Otto Ramsay
Kontakt: otto.ramsay@kullalamm.se
Beviljat medel från landsbygdsprogrammet: 109 200:–
Åtgärd: Modernisering av jordbruksföretag

En ung bonde med ljusnande framtid

Otto Ramsay har det hela klart för sig. Att få arbeta på gården med fåren och den egna gårdsbutiken betyder livskvalitet. Han lever ut sin dröm om ett långsiktigt hållbart jordbruk som allmänheten har en chans att få inblick i.

På gården i Jonstorp som Otto växte upp på och som han senare tog över fanns det får. Efter lantmästarutbildningen på Alnarp bestämde han sig för att satsa på just fårproduktion. Han började med att sälja eget styckat lammkött i liten skala till turister och till några restauranger.

Det hela gick så bra att det här med den egna gårdsbutiken bara "hände" enligt honom själv. Hösten 2009 stod den färdig och med flickvännen Annas sinne för inredning har de nu en funktionell och tilltalande gårdsbutik.

Populärt med påskalam

Under påsken var det en strykande åtgång på köttprodukterna. Särskilt populär var lammstekarna som de själva marinerat och kryddat och som kunden bara kan sätta in i ugnen. De har fått mycket positiv respons från kunderna och nu vill de fortsätta utveckla sortimentet.

Målet är ett eget slakteri på gården men då krävs det att han utökar antalet tackor från dagens 220 tackor till det dubbla. På så vis får Otto kontroll på hela produktionskedjan. Idag kör han dock själv fåren till slakterierna. Otto menar att det både för dem själva och för kunden skulle betyda mycket om slakten kunde ske på gården.

Symbios mellan människa, jordbruk och miljö

– Jag har arrenderat naturbeten nere vid Skälderviken och det tilltalar kunderna att de kan se fåren beta där. Det finns så mycket mer att lära kring det här med fårskötsel och möjligheterna att bevara ett öppet landskap. Att dessutom kunna visa upp en positiv bild av svenskt jordbruk betyder mycket. Jag kan ge kunderna en direkt inblick i hur ett jordbruk fungerar. En egen blogg hjälper mig att förmedla vad som händer på gården.

Det blir allt mer att göra och förutom flickvännen hjälper ännu föräldrarna till så gott de kan. Men utan startstöd från Länsstyrelsen hade startsträckan varit mycket längre.

– Jag arbetade på en golfbana här intill men stödet gav mig möjlighet att satsa på gården fullt ut. Det här året kommer bara att vara roligt för då har utgifterna minskat och inkomsterna istället ökat rejält.

Vallhundarna är ett fantastiskt plus med fårhållningen menar Otto. Han ser dem som arbetskompisar som alltid är med honom. De blir del av den helhet och naturlighet som Otto framhäver. Energin gnistrar från en ny generation bonde med känsla för samhällsentreprenörskap.

www.kullalamm.blogg.se

Har du en idé har vi kanske en hjälpande hand

Alla de landsbygdssatsningar du läst om här har någon form av finansiering från landsbygdsprogrammet. Programmet har en mängd olika mål och typer av åtgärder som du kan ta del av. Detta gör du genom programmets företagsstöd, projektstöd, Leader eller miljöersättningar.

Företagsstöd för utveckling på landsbygden

Vill du starta ett företag på landsbygden?

Har du redan ett företag och vill börja med en ny verksamhet inom företaget? Behöver du göra en investering eller köpa en tjänst för att utveckla ditt företag? Vill du kompetensutveckla dig själv eller anställda i ditt företag? Då kan företagsstöden vara något för dig.

Projektstöd för er som utvecklar landsbygden tillsammans

Projektstödet ska verka för en högre livskvalitet för dem som bor på landsbygden, bredda och stärka landsbygdens näringsliv och stärka konkurrenskraften inom den gröna näringen. Är ni flera som vill engagera er tillsammans för er hembygd? Då kan projektstöd vara något för er.

Leader

Leader har liknande inriktning som projektstöd men där är det viktigt med lokal förankring och ideella insatser.

Miljöersättningar

Du som är lantbrukare gör samhället en tjänst när du vårdar och utvecklar odlingslandskapet och använder miljövänliga metoder. Ditt arbete bidrar till att miljömålen uppnås. Därför kan du få ersättning för de miljötjänster du utför.

Blev du nyfiken?

Gå då in på Länsstyrelsens hemsida

www.lansstyrelsen.se/skane/stod och läs mer.

Är du intresserad av Leader så hittar du information på www.leaderskane.se.

Östra Boulevarden 62A, 291 86 Kristianstad
Kungsgatan 13, 205 15 Malmö
Tel 044/040-25 20 00, Fax 044/040-25 21 10
E-post skane@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/skane

Detta material har delvis finansierats med EU-medel

www.lansstyrelsen.se/skane